

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Divi Avrelii Avgvstini Hippon. Episcopi Meditationes,
Soliloquia et Manuale**

Augustinus, Aurelius

Coloniae Agrippinae, 1649

Capitvm Meditationvm D. Bernardi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54885](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54885)

D I V I
B E R N A R D I
M E D I T A T I O N E S
D E V O T I S S I M Æ,

Ad humanæ conditionis cogni-
tionem.

Alias, Liber de Anima.

C A P V T I.

De dignitate hominis.

Multi multa sciunt, & seipfos ne-
sciunt: alios inspiciunt, & seip-
fos deserunt. Deum quærunt per
ista exteriora, deserentes sua in-
teriora. quibus interior est Deus.

Idcirco ab exterioribus redeam ad interiora,
& ab interioribus ad superiora ascendam; ut
possim cognoscere unde venio, aut quo va-
do, quid sim, vel unde sim: & ita per cogni-
tionem mei valeam pervenire ad cogniti-
onem Dei. Quanto namque in cognitione
mei proficio, tanto ad cognitionem Dei ac-
cedo.

2. Secundum interiorem hominem tria
in mente mea invenio, per quæ Deum reco-
lo, conspicio & concupisco. Sunt autem hæc
tria; memoria, intelligentia, voluntas sive
amor. Per memoriam reminiscor, per intel-
ligentiam intueor, per voluntatem ample-
ctor.

ctor. Cum Dei reminiscor, in memoria mea eum invenio; & in ea, de eo, & in eo delector, secundum quod ipse mihi donare dignatur. Intelligentia intueor quid sit Deus in seipso, quid in Angelis, quid in Sanctis, quid in hominibus, quid in creaturis. In se ipso est incomprehensibilis, quia principium & finis, principium sine fine, finis sine fine. Ex me intelligo, quam incomprehensibilis sit Deus, quoniam meipsum intelligere non possum, quem ipse fecit. In Angelis est desiderabilis, quia in eum desiderant prospicere. In Sanctis est delectabilis, quia in eo assidue foelices lætantur. In creaturis est admirabilis, quia omnia potenter creat, sapienter gubernat, benigne dispensat.

3. In hominibus est amabilis, quia eorum Deus est, & ipsi sunt populus ejus. Ipse in eis habitat tanquam in templo suo, & ipsi sunt templum ejus. Non dedignatur singulos neque universos. Quisquis ejus meminit, eumque intelligit, ac diligit, cum illo est. Diligere eum debemus, quoniam ipse prior dilexit nos. Ad imaginem & similitudinem suam nos fecit, quod nulli alii creaturæ donare voluit. Ad imaginem Dei facti sumus, hoc est, ad intellectum & notitiam Filii, per quem intelligimus & cognoscimus Patrem, & accessum habemus ad eum. Tanta cognatio est inter nos & Dei filium quod ipse imago Dei est, & nos ad imaginem ejus facti sumus. Quam cognitionem etiam ipsa similitudo testatur: quoniam non solum ad imaginem, sed & ad similitudinem ejus fa-

ſi ſumus. Oportet itaque id, quod ad imaginem eſt, cum imagine convenire, & non in vacuum nomen imaginis participare.

4. Repraſentemus ergo in nobis imaginem ejus in appetitu pacis, in intuitu veritatis, & in amore charitatis. Teneamus eum in memoria, portemus in conſcientia, & ubique praſentem veneremur. Mens ſiquidem noſtra eo ipſo ejus imago eſt, quo ejus capax eſt, ejusque particeps eſſe poteſt. Non propterea ejus imago, quia ſui meminit mens, ſeque intelligit, ac diligit: ſed, quia poteſt meminiffe, intelligere ac diligere, à quo facta eſt: quod cum facit, ſapiens ipſa fit. Nihil enim tam ſimile eſt illi ſummae ſapientiae, quam mens rationalis, quae per memoriam, intelligentiam, & voluntatem, in illa Trinitate ineffabili conſiſtit. Conſiſtere autem in illa non poteſt, niſi ejus meminerit, eamque intelligat, ac diligit. Meminerit itaque Dei, ad cujus imaginem facta eſt; eumque intelligat, diligit atque colat, cum quo poteſt ſemper eſſe beata.

5. Beata anima, apud quam Deus requiem invenit, & in cujus tabernaculo requieſcit. Beata, quae dicere poteſt: Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, negare ſiquidem requiem caeli ei non poterit. Cur ergo nos deſerimus, & in his exterioribus Deum quaerimus, qui apud nos eſt, ſi nos velimus eſſe apud Deum? Revera nobiſcum eſt, & in nobis: ſed adhuc per fidem, donec videre mereamur per ſpeciem. Novimus, inquit Apoſtolus, habitare Chriſtum
per

amor, sive dilectio, quæ excellentior voluntas est. Dilectio namque donum Domini est, ita quod nullum hoc dono Dei est excellentius. Dilectio namque quæ ex Deo est, & Deus est, proprie Spiritus sanctus dicitur, per quem charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per quem tota Trinitas in nobis habitat.

CAPVT II.

De miseria hominis, horrore mortis, & distributione supremi iudicis.

I. **S**ecundum exteriorem hominem, de parentibus illis venio, qui me ante fecerunt damnatum, quam natum. Peccatores peccatorem in peccato suo genuerunt, & de peccato nutriverunt. Miseri miserum in hanc lucis miseriam induxerunt. Nihil ex eis habeo, nisi miseriam, & peccatum, & corruptibile hoc corpus, quod gesso. Ad illos vero festino, qui morte corporis hinc exierunt. Cum eorum sepulchra respicio, non inuenio in eis nisi cinerem & vermem, factorem & horrorem. Quod ego sum, ipsi fuerunt: & quod ipsi sunt, ego ero. Quid sum ego? Homo de humore liquido. Fui enim in momento conceptionis de humano semine conceptus: deinde spuma illi coagulata modicum crescendo caro facta est. Postea plorans & ejulans traditus sum hujus mundi exilio; & ecce jam morior plenus iniquitatibus, & abominationibus. Iam jam præsentabor ante districtum iudicem, de operibus meis rationem redditurus.

2. Væ

2. Væ mihi misero, cum venerit dies illa iudicii, & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes, Domino præsentandæ, recitabuntur. Tunc demisso capite, præ confusione malæ conscientiæ, in iudicio coram Domino stabo trepidus & anxius; utpote commemorans scelerum commissa meorum. Et cum dicetur de me: Ecce homo & opera ejus; reducam ante oculos omnia delicta & peccata mea. Quadam namque vi divina fiet, cuique sua opera, bona vel mala, in memoriam revocentur, & mentis intuitu mira celeritate cernantur, ut accuset vel excuset scientia conscientiam; atque ita simul & singuli, & omnes judicentur.

Iudicium faciet gestorum quisque suorum.

Cunctaque cunctorum cunctis arcana patebunt.

Quod enim nunc confiteri erubescimus, tunc omnibus manifestabitur: & quicquid hic dissimulando palpamus, totum illic vindex flamma comburet.

Ignis ubique ferox ruptis regnabit habenis.

Quantoque diutius Deus nos expectat, ut emendemus, tanto districtius judicabit, si neglexerimus.

3. Cur ergo tantopere vitam istam desideramus, in qua quanto amplius vivimus, tanto plus peccamus? Quanto est vita longior, tanto culpa numerosior. Quotidie namque crescunt mala & subtrahuntur bona; assidue variatur homo per prospera & adversa, & ignorat quando moriatur. Sicut enim in celo stella coruscans velociter currit, & repente deficit; & sicut scintilla ignis subito extinguatur, & in cinerem redigitur:

Sic

Sic cito finitam datur istam cernere vitam.

Dum enim libenter ac jocundissime moratur homo in mundo, diuque se victurum arbitratur,

Ac multa in longum disponit tempus agenda,
subito rapitur in mortem, & ex improvise anima auferitur à corpore. Verumtamen, cum magno metu, magnisque doloribus, anima separatur à corpore. Veniunt enim Angeli assumere illam, ut perducant eam ante tribunal iudicis metuendi. Et tunc illa memorans opera sua mala & pessima, quæ diu noctuque gessit, contremiscit, & quarit illa fugere, induciasque petere, dicens: Date mihi vel unius horæ spatium.

4. Tunc quasi loquentia simul opera dicent: Tu nos egisti, opera tua sumus: non te deseremus, sed tecum semper erimus, tecum pergemus ad iudicium. Vitia quoque multis & multiplicibus criminibus eam accusabunt, multaque falsa testimonia adversus illam invenient, quanquam vera ad damnationem ejus satis possent sufficere. Dæmones vero terribili vultu & horribili aspectu eam terrebunt. Ingenti furore eam persequentur & comprehendent, tam terribiliter quam horribiliter, volentes retinere & possidere, nisi sit qui eripiat. Tunc anima inveniens oculos clausos, & os, aliosque corporis sensus, per quos solebat egredi & delectari in his exterioribus, revertetur ad se, & videns se solam & nudam, ingenti horrore concussa, desperatione deficiet in se, & cadet sub se. Et quia amore mundi & carnis

nis voluptate, Dei amorem dereliquerat; derelinquetur à Deo misera, in hora tanta necessitatis, atque dæmonibus tradetur in inferno crucianda. Sic anima peccatoris in die qua ignorat, & hora qua nescit, rapitur à morte, & segregatur à corpore, pergitque miseriis plena, tremens & dolens. Et cum nullam excusationem habeat, quam pro peccatis suis possit obtendere, contabescit & pertimescit ante Deum apparere.

4. Ingenti horrore concutitur, & multiplicibus cogitationum æstibus agitur, cum urgente solutione carnis, & subductis è medio omnibus, se & illum terminum considerat, cui appropinquat, & post paululum hoc invenit, quod in perpetuum mutari non poterit. Considerat plane, quam districtus veniat aternus iudex; & ante severitatem tantæ justitiæ quas rationes vitæ suæ ponat. Si enim cuncta opera, quæ intelligere potuit, devitavit; ventura tamen coram districto iudice, illa magis quæ in semetipsa non intelligit, pertimescit. Crescit pavor cum cogitat, quod viam vitæ hujus nequam sine culpa transire potuit. Nec hoc quidem, quod laudabiliter vixit, sine aliquo reatu est, si remota pietate iudicetur. Quis enim considerare valeat, quanta mala per momenta temporum perpetramus, & quanta bona facere negligimus? Sicut enim peccatum est perpetratio mali, sic delictum est desertio boni. Gravis siquidem jactura est, cum nec bona facimus, nec bona cogitamus, sed cor nostrum per vana & inuti-

inutilia finimus vagari. Nimis tamen difficile est cor tenere, & ab illicita cogitatione fervare. Nimis etiam difficile est terrenas occupationes absque peccatis ministrare. Quapropter nullus semetipsum dijudicare & comprehendere perfecte potest: sed multis cogitationibus occupatus, sibimetipsi aliquo modo manet incognitus, ut omnino quod tolerat, nesciat. Propterea urgente exitu subtiliori terretur metu, quia etsi illa quæ scivit, nunquam se prætermisisse meminit, formidat tamen ea quæ nescit.

CAPUT III.

De dignitate animæ & vilitate corporis.

1. **O** Anima, Dei insignita imagine, decorata similitudine, desponsata fide, dotata spiritu, redempta sanguine, deputata cum Angelis, capax beatitudinis, hæres bonitatis, rationis particeps, quid tibi cum carne, unde ista pateris? Propter carnem, aliena peccata tibi imputantur: & tuæ justitiæ quasi pannus menstruatus reputantur: atque tu ipsa ad nihilum es redacta, & quasi nihilum & inane reputata: Nihil aliud est caro (cum qua tanta est tibi societas) nisi spuma caro facta, fragili vestita decore: sed erit, quando erit cadaver miserum & putridum, cibus vermium. Nam quantumcumque excolatur, semper caro est. Si diligenter consideres, quid per os, & nares, cæterosque corporis meatus egrediatur, vilius sterquilinum nunquam vidisti. Si singulas ejus miserrimas

rias enumerare velis, quam sit onerata peccatis, irretita vitiis, pruriens concupiscentiis, occupata passionibus, polluta illusionibus, prona semper in malum, & in omne vitium proclivis, plenam omni confusione & ignominia invenies. Propter carnem homo vanitati similis factus est, quia ex illa vitium concupiscentiæ trahit, quo captivus tenetur & incurvatur, ut diligat vanitatem, & iniquitatem operetur.

2. Attende, homo, quid fuisti ante ortum, & quid es ab ortu usque ad occasum; atque quid eris post hanc vitam. Profecto fuit, quod non eras: postea de vili materia factus, & vilissimo panno involutus, menstrualis sanguine in utero materno fuisti nutritus, & tunica tua fuit pellis secundina:

Sic indutus & ornatus progressus es ad nos;

Nec memor es, quam sit vilis origo tui.

Forma, favor populi, fervor juvenilis, opesque

Subripuere tibi noscere quid sit homo.

Nihil aliud est homo, quam sperma foetidum, saccus stercoreum, cibus vermium.

Post hominem vermis, post vermem foetor & horror;

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Cur ergo superbis, homo, non attendens quod fuisti vile semen, & sanguis coagulatus in utero? deinde miseris hujus vitæ expositus & peccato, postea vermis, & cibus vermium futurus in tumulo? Quid superbis, pulvis & cinis, cujus conceptus culpa, nasci miseria, vivere poena, mori angustia?

Vnde superbit homo, cujus conceptio culpa.

Nasei poena, labor vita, necesse mori?

CUR

Cur carnem tuam preciosis rebus impinguas, & adornas, quam post paucos dies vermes devoraturi sunt in sepulchro? animam vero tuam non adornas bonis operibus, quæ Deo & Angelis ejus præsentanda est in calis?

3. Quare animam tuam vilipendis, & ei carnem præponis? Dominam ancillari, & ancillam dominari, magna abusus est. Totus quidem iste mundus ad unius animæ precium æstimari non potest. Non enim pro toto mundo Deus animam suam dare voluit, quam pro anima humana dedit. Sublimius ergo est animæ precium, quæ non nisi sanguine Christi redimi potuit. Quam ergo commutationem dabis pro anima tua, qui pro nihilo das illam? Nonne Dei filius, cum esset in sinu Patris, à regalibus sedibus pro ea descendit, ut eam liberaret à potestate diaboli? Quam cum vidisset peccatorum funibus irretitam, jam jamque dæmonibus tradendam, ut morte perpetua damnaretur: flevit super illam, quæ flere se nesciebat. Nec solum flevit, sed etiam occidi se permisit, ut pretioso sanguinis sui pretio eam redimeret.

Aspice mortalis, pro te datur hostia talis.

Agnosce homo, quam nobilis est anima tua, & quam gravia fuerunt ejus vulnera, pro quibus necesse fuit Christum Dominum vulnerari. Si non essent hæc ad mortem, & mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei filius moreretur. Noli ergo vilipendere animæ tuæ passionem, cui à tanta
maje-

majestate tantam vides exhiberi compassio-
nem. Fudit ipse lachrymas pro te; lava &
tu per singulas noctes lectum tuum cordis
compunctio, & lachrymarum assiduitate.
Fudit ipse sanguinem suum; funde & tu
tuum quotidiana corporis afflictione. Quem
si semel ponere pro Christo non potes, sal-
tem mitiori quodam, sed longiori martyrio,
pone. Noli attendere quid caro velit, sed
quid spiritus poscit. Tunc enim gloriosus
erit, cum ad Deum suum redierit: ita tamen
si de corpore nullum peccatum secum tulerit,
& deterferit omne fordidum.

4. Si vero dices, Durus est hic sermo;
non possum mundum spernere, & carnem
meam odio habere: dic mihi, ubi sunt ama-
tores mundi, qui ante pauca tempora nobi-
scum erant? Nihil ex eis remansit, nisi cine-
res & vermes. Attende diligenter quid sunt,
vel quid fuerunt. Homines fuerunt sicut tu;
comederunt, biberunt, riserunt, duxerunt
in bonis dies suos, & in puncto ad inferna
descenderunt. Hic caro eorum vermibus,
& illic anima ignibus deputatur, donec rur-
sus in foelici collegio colligati, sempiternis
involvantur incendiis, qui socii fuerunt in
vitiis. Vna namque poena implicat, quos
unus amor in crimine ligat. Quid profuit
illis inanis gloria, brevis laetitia, mundi
potentia, carnis voluptas, falsae divitiae,
magna familia, & mala concupiscentia?
Ubi risus, ubi jocus, ubi jaectantia, ubi ar-
rogantia? De tanta laetitia, quanta tristitia!
Post tantillam voluptatem, quam gravis
T
mise-

miseria! De illa exultatione ceciderunt in magnam miseriam, in grandem ruinam, & in magna tormenta. Quicquid illis accidit, tibi accidere potest; quia homo es. Homo de humo, limus de limo. De terra es & de terra vivis, & in terram reverteris; quando venerit dies illa ultima, quæ subito venit, & forsitan hodie erit. Certum est, quia morieris; sed incertum, quando, aut quomodo, vel ubi. Quoniam mors ubique te expectat: tu quoque si sapiens fueris, ubique eam expectabis. Si carnem sequeris, punieris in carne. Si in carne delectaris, cruciaberis in carne. Si curiosas vestes requiris, pro ornatu vestium subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes. Iustitia enim Dei aliud judicare non potest, nisi quod merentur opera nostra. Qui enim plus diligit mundum quam Deum, sæculum quam claustrum, gulam quam abstinentiam, luxuriam quam castitatem; sequitur diabolus, & ibit cum eo in supplicium æternum.

5. Quis putas tunc moeror erit, quis luctus, quæ tristitia, cum separabuntur impii à consortio Sanctorum, & visione Dei; & traditi in potestatem dæmonum, ibunt cum ipsis in ignem æternum, ibique semper erunt sine fine in luctu & gemitu? Procul quippe à beata Paradisi patria exulati, cruciabuntur in gehenna perpetua, nunquam lucem visuri, nunquam refrigerium adepturi, sed per millia millium annorum in inferno cruciandi, nec inde unquam liberandi. Vbi nec qui torquet

quet aliquando fatigatur; nec qui torquetur aliquando moritur. Sic enim ignis ibi consumit, ut semper reservet: sic tormenta aguntur, ut semper renoventur. Iuxta vero qualitatem culpæ, pœnam sustinebit unusquisque gehennæ: & similis culpæ rei suis similibus jungentur cruciandi. Nihil aliud ibi audietur, nisi fletus & planctus, gemitus & ululatus, moerores atque stridores dentium: nihilque ibi videbitur, nisi vermes, & larvales facies tortorum, atque teterrima monstra dæmonum.

Vermes crudeles mordebunt intima cordis.

Hinc dolor, inde pavor, gemitus, stupor, & timor horrens.

Ardebuntque miseri in igne aeterno, in æternum & ultra. In carne cruciabuntur per ignem, in spiritu per conscientia vermum. Ibi erit dolor intolerabilis, timor horribilis, foetor incomparabilis, mors animæ & corporis, sine spe veniæ & misericordiæ. Sic tamen morientur, ut semper vivant: & sic vivent, ut semper moriantur. Ita anima peccatoris, aut in inferno pro peccatis cruciatur; aut in Paradiso pro bonis meritis collocatur. Nunc ergo alterum è duobus eligamus, aut semper cruciari cum impiis, aut perpetualiter lætari cum Sanctis. Bonum siquidem & malum, vita & mors, ante nos sunt posita; ut ad quod voluerimus, manum extendamus. Si tormenta non terrent nos, saltem invitent præmia.

CAPVT IV.

De premio patriæ cœlestis.

I. **P**remium est videre Deum, vivere cum Deo, vivere de Deo, esse cum Deo, esse in Deo, qui erit omnia in omnibus: habere Deum, qui est summum bonum. Et ubi est summum bonum, ibi est summa fœlicitas, summa jucunditas, vera libertas, perfecta charitas, æterna securitas, & secunda æternitas. Ibi est vera lætitia, plena scientia, omnis pulchritudo, & omnis beatitudo.

*Est ibi pax, pietas, bonitas, lux, virtus, honestas,
Gaudia, lætitia; dulcedo, vita perennis,
Gloria, laus, requies, amor & concordia dulcis.*

Sic cum Deo homo beatus erit, in cujus conscientia peccatum inventum non fuerit. Videbit Deum ad voluntatem, habebit ad voluptatem, fruetur ad jucunditatem. In æternitate vigebit, in veritate fulgebit, in bonitate gaudebit. Sicut habebit permanendi æternitatem, sic cognoscendi facilitatem, & quiescendi fœlicitatem. Civis siquidem erit illius sanctæ civitatis, cujus Angeli cives sunt, Deus Pater templum, Filius ejus splendor, Spiritus sanctus charitas. O civitas cœlestis, mansio secunda, patria fertilis & ampla, totum continens quod delectat, populus sine murmure, incolæ quieti, homines nullam indigentiam habentes. Quam gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei: sicut lætantium omnium habitatio est in te. Omnes lætantur in lætitia & exultatione, omnes delectantur de

de Deo, cujus aspectus pulcher, facies deco-
ra, eloquium dulce. Delectabilis est ad vi-
dendum, suavis ad habendum, dulcis ad
perfruendum. Ipse per se placet, & per se
sufficit ad meritum: sufficit ad præmium, nec
extra illum quicquam quæritur: quia totum
in illo invenitur quicquid desideratur. Sem-
per libet eum aspicere, semper habere, sem-
per in illo delectari, & in illo perfrui. In il-
lo clarificatur intellectus, & purificatur affe-
ctus ad cognoscendam & diligendam verita-
tem. Et hoc est totum bonum hominis, nos-
se scilicet & amare creatorem suum.

2. Quæ ergo nos angit vesania, vitio-
rum sistere abyssum, hujus mundi sequi
nafragium, vitæ labentis pati infortunium,
impiæ tyrannidis ferre dominium; & non
magis convolare ad sanctorum foelicitatem,
ad Angelorum societatem, ad solemnitatem
supernæ latitiæ, & ad jucunditatem con-
templativæ vitæ; ut possimus intrare in po-
tentias Domini, & videre superabundantes
divitias illas bonitatis ejus? Ibi vacabimus
& videbimus, quam dulcis est Dominus, &
quam magna multitudo dulcedinis ejus.
Videbimus gloriæ decorem, Sanctorum
splendorem, & regni potestatis hono-
rem. Cognoscemus Patris potentiam, Fi-
lii sapientiam, Spiritus sancti benignissi-
mam clementiam: & ita habebimus no-
titiâ illius summæ Trinitatis. Nunc cor-
pora per corpus videmus; imagines eti-
am corporum, spiritu cernimus; tunc ve-
ro ipsam Trinitatem puro mentis intuitu

videbimus. O beata visio, videre Deum in seipso, videre in nobis, & nos in eo, foelici jucunditate, & jucunda foelicitate! Quicquid desiderabimus, totum habebimus, nihil amplius desiderantes. Et quicquid videbimus, amabimus, ipso amore beati. Beati dulcedine amoris, & suavitate contemplationis: hæc erit summa illius contemplationis: hæc erit summa illius foelicitatis. Quoniam intelligetur in suo puro esse sincera divinitas, comprehendetur in ea incomprehensibilis Trinitas. Patebunt arcana divinitatis, videbitur & arrabitur Deus; & hæc visio & delectatio, totum cor hominis implens & satians, tota erit illius beatitudinis consummatio. Vna erit omnium lingua, jubilatio indefessa, unus affectus, amor æternus. Patebit veritas, implebitur charitas, & erit integra corporis & animæ societas, fulgebit sicut Sol humanitas glorificata. Quieta erit & concors carnis & spiritus societas. Angelorum & hominum unum erit gaudium, unum colloquium, unum convivium. Non languebit amor, nec liquefiet dilectio. Præsentibus omnibus bonis, nulla erit dilationis afflictio; quoniam beatifica divinæ majestatis præsentia, omnibus erit omnia: & erit communis omnium omnipotentia, sapientia, pax, justitia, & intelligentia. Non erit in illa pace diversitas linguarum, sed pacifica & concors concordia morum & affectuum. In torrente illius voluptatis, nihil ultra appetet cumulata satietas; tanta erit foelicitas. Ibi siquidem erit cumulus foelicitatis, super-

pere-

pereminens gloria, & superabundans lætitia.

3. Sed ad hæc quis idoneus? Profecto verus pœnitens, bonus obediens, amabilis socius, fidelis servus. Verus pœnitens semper in labore & dolore dolet de præteritis, laborat pro futuris cavendis. Vera siquidem pœnitentia est, sine temporis intermissione de peccatis dolere; sic plangere commissa, ut non committantur plangenda. Irrisor namque est & non verus pœnitens, qui adhuc agit quod pœniteat. Si ergo vis verus pœnitens esse, cessa à peccato, & noli amplius peccare: quoniam inanis est pœnitentia, quam sequens coinquinat culpa. Omnis bonus obediens dat suum velle & suum nolle, ut possit dicere: Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. Paratum quodcumque præceperis facere: paratum ad nutum, nutu citius obedire: paratum tibi vacare, proximis ministrare, meipsum custodire, & in cælestium contemplatione requiescere. Amabilis socius omnibus est officiosus, & nulli onerosus. Omnibus est officiosus; quia devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum: Domini servus, proximi socius, mundi Dominus: Superiora habet ad gaudium, æqualia ad consortium, inferiora ad servitium. Nulli est onerosus, sed inferiora redigit ad utilitatem mediorum, & ad honorem superiorum; superiora sequens, inferiora trahens; ab illis possessus, ista possidens. Fidelis servus est in contemplatione Dei, & custodia sui.

4. Custodiæ ergo tuæ adhibe prius omnem diligentiam : deinde intelligens te nunquam posse sufficere ad te custodiendum tua industria , divinam implora clementiam : itemque ad contemplandam in te Creatoris tui voluntatem bonam & beneplacentem atque perfectam , Angelicam exora tutelam ; patrociniūque omnium cum Christo regnantium super te roga : curre per singulos , supplica singulis , & simul omnibus clama , & dic : Misere mei , misere mei , saltem vos amici mei , recipite fugitivum vestrum , sed fratruem , sed consanguineum in sanguine Redemptoris. En , pauper stat ad ostium , clamat & pulsat : Aperite pulsanti , & conducite eum usque ad Regem ; ut prostratus coram eo , indicem ei omnes miseras & omnes necessitates , quas patior. Ad extremum vero , Prælato tuo cor tuum cum omni ingenio configna : nullum in eo remaneat peccatum , quod non pura confessione deleatur. Iesum Christum etiam super cor tuum sicut signaculum pone. Cum enim Christus cordis ostium custodit , & est cordis ostiarius , ut per illum ingrediantur & egrediantur omnes familiæ cordis , consequenter adsunt millia millium Angelorum , ad fores exteriorum sensuum excubantium : nec audet alienigena irrumperere terribiles illas acies , propter ostiarii reverentiam & Angelorum custodiam.

CAPVT V.

De quotidiano sui ipsius examine.

1. **I**ntegritatis tuæ curiosus explorator, vitam tuam in quotidiana discussione examina. Attende diligenter quantum proficias, quantum deficias; qualis sis in moribus, & qualis in affectibus; quam similis sis Deo, vel quam dissimilis; quam prope, vel quam longe, non locorum intervallis, sed morum affectibus. Stude cognoscere te; quia multo melior & laudabilior es, si te cognoscis, quam si te neglecto cognosceres cursum siderum, vires herbarum, complexionem hominum, naturas animalium; & haberes omnium caelestium & terrestrium scientiam. Redde ergo te tibi: & si non semper vel saepe, saltem interdum. Rege tuos affectus, dirige actus, corrige gressus. In te nihil remaneat indisciplinatum: pone omnes transgressiones tuas ante oculos tuos. Statue te ante te tanquam ante alium, & sic temetipsum plange. Plora iniquitates & peccata, quibus Deum offendisti: indica ei miseras tuas, ostende illi malitiam adversariorum tuorum. Cumque coram eo in lachrymis te maceraveris, precor te, ut memor sis mei.

2. Ego enim ex quo cognovi te, in Christo diligo te; & illuc mentionem tui deferro, ubi & illicita cogitatio supplicium, & honesta promeretur Præmium. Ad altare namque Dei cum peccator sto, sed sacerdos, tui me comitatur memoria. Tu vero mihi vicem

reddes, si me amaveris, & orationum tuarum participem feceris. Ibi recordatione tecum esse præsens desidero, ubi pro te, & tuis familiaribus, devotas preces coram Deo fundis. Nec mireris, si dixi, præsens: quoniam, si me amas, & ideo amas quia imago Dei sum, ita tibi præsens sum, ut tu ipse tibi. Quicquid enim tu es substantialiter, hoc ego sum. Imago enim Dei est omnis anima rationalis. Proinde, qui in se imaginem Dei quærit, tam proximum quam se quærit. Et qui illam in se quærendo invenerit, in omni homine eam cognoscit. Visio enim animæ intellectus est. Si ergo te vides, me vides, qui nihil aliud sum, quam tu. Et si Deum diligis, me imaginem Dei diligis; & ego Deum diligendo, diligo te. Et ita dum unum quærimus, & ad unum tendimus, semper invicem præsentem sumus, sed in Deo, in quo nos diligimus.

CAPUT VI.

De attentione Orationis tempore habenda.

I. **C**VM ad adorandum sive ad psallendum Ecclesiam intraveris, fluctuantium cogitationum tumultus exterius relinque, curamque exteriorum penitus obliviscere, ut soli Deo possis vacare. Fieri enim non potest, ut aliquando cum Deo loquatur, qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur. Intende ergo illi, qui intendit tibi: audi illum loquentem tibi, ut ipse exaudiat te loquentem sibi. Ita fiet, si divinis laudibus solvendis, debita reverentia & sollicitudine assistas,

affitas, super singula verba divinæ scripturæ
 diligenter intendas. Non quod ego ista fa-
 ciam dico, sed quod facere vellem: & non
 fecisse pœnitet, & non facere piget. Tu ve-
 ro, cui major gratia concessa est, votis & de-
 votis precibus pias aures Domini ad te fle-
 cte; lachrymis & suspiriis pro tuis excessibus
 illum clementer exora; atque canticis spiri-
 tualibus, in omnibus operibus suis illum
 lauda & glorifica. Nil enim magis supernis
 civibus spectare libet, nil Regi summo ju-
 cundius exhibetur sicut ipse testatur: Sacrifi-
 cium laudis honorificabit me. O quam fœ-
 lix esses, si spiritualibus oculis semel intueri
 posses, quomodo præveniunt principes,
 conjuncti psallentibus in medio juvencula-
 rum tympanistiarum? Videres procul du-
 bio, qua cura, quove tripudio intersunt can-
 tantibus, assistunt orantibus, adsunt medi-
 tantibus, supersunt quiescentibus, providen-
 tibus atque procurantibus præsent. Diligunt
 siquidem suos concives supernæ potestates;
 & pro iis, qui hæreditatem capiunt salutis,
 sollicitè congaudent, omnes confortant, in-
 struunt, protegunt, providentque omni-
 bus. Omnes enim ipsi desiderant adventum
 nostrum, quoniam ipsi de nobis expectant
 civitatis suæ ruinas restaurari. Diligenter
 quarunt, & audiunt libenter bona de no-
 bis, solliciti discurrunt, medii inter nos &
 Deum, nostros gemitus fidelissime ad eum
 portantes, ipsiusque gratiam devotissime
 ad nos reportantes. Non dedignabuntur
 esse socii nostri, qui jam facti sunt mini-
 stri

stri

stri nostri. Exultare eos fecimus, quando conversi sumus ad pœnitentiam. Festinamus ergo de nobis eorum lætitiã adimplere.

2. Væ tibi quicumque es, qui desideras redire ad vomitum, reverti ad lutum. Putasne placatos eos habebis in iudicio, quos tanto & tam sperato privare vis gaudio? Exultaverunt, quando venimus ad religionem, tanquam super his, quos ab ipsa inferni porta cernerent revocari. Quid vero tunc erit, si ab ipsa janua Paradisi viderint redire, & retrorsum abire eos, qui jam alterum pedem habebant in cælo? Nam tamen si corpora nostra inferius sunt, corda tamen sursum habemus. Curramus ergo non passibus corporis, sed affectibus mentis, sed desideriis, sed suspiriis; quoniam non solum Angeli, sed & Angelorum creator nos expectat. Expectat nos Deus Pater tanquam filios & hæredes ut constituat nos super omnia bona sua: Expectat nos Dei Filius, tanquam fratres & cohæredes, ut fructum suæ natiuitatis & pretium sui sanguinis Deo Patri offerat. Expectat nos Spiritus sanctus; ipse siquidem est charitas & benignitas, in qua ab æterno prædestinati sumus; nec dubium, quin prædestinationem suam adimpleri velit. Ergo quia omnis cælestis curia expectat nos, & desiderat; desideremus eam, quanto possumus desiderio. Cum magna namque confusione & rubore ad illam veniet, quisquis videre eam vehementer non desiderat. Quicumque vero jugi oratione &

assidua cogitatione in illa conversatur; & securus hinc egredietur, & cum magna lætitia recipietur in illam. Vbicunque ergo fueris, intra te ipsum ora. Si longe fueris ab oratorio, noli quærere locum, quoniam tu ipse locus es. Si fueris in lecto, aut in alio loco, ora, & ibi est templum.

3. Frequenter orandum, & flexo corpore mens est erigenda ad Deum. Sicut enim nullum est momentum, quo homo non utatur vel fruatur Dei bonitate & misericordia: Sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. Sed dicis: Ego quotidie oro, & orationis meæ nullum fructum video; sed sicut accedo ad illam, sic & redeo: nemo mihi responderet, nemo loquitur, nemo quippiam donat, sed in cassum laborasse videor. Sic loquitur humana stultitia, non attendens, quid inde Veritas promittat, dicens: Amen dico vobis; quia quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet vobis. Noli ergo vilipendere orationem tuam, quoniam ille ad quem oras, non vilipendit eam: sed antequam egrediatur de ore tuo, ipse scribi eam jubet in libro suo. Et unum è duobus indubitanter sperare debemus, quoniam aut dabit nobis quod petimus, aut quod nobis noverit esse utilius. Cogita itaque de Deo, quicquid melius potes; & de te, quicquid deterius vales. De illo amplius credere debes, quam cogitare potes. Omne tempus in quo de Deo non cogitas, hoc te computes perdidisse.

Omnis

Omnis siquidem res aliena est à nobis, tempus autem tantum nostrum est. Vaca ergo; & ubicunque fueris, tuus esto. Noli te tradere, sed commodare. Quocunque loco consistis, cogitationes tuas iacta in Deum, & aliquid salutare in animo tuo versa. Omnis siquidem locus ad meditandum congruus est. Tota ergo facilitate animum colligens, libere tecum habita; & in latitudine cordis tui deambulans, ibidem canaculum grande stratum Christo exhibe. Mens namque sapientis semper est apud Deum. Illum semper ante oculos habere debemus, per quem sumus, vivimus & sapimus. Ipsum namque ut essemus, habemus authorem; ipsum etiam ne sapientes simus, debemus habere doctorem; & ut beati simus, internæ suavitatis largitorem. Et in hoc imaginem ejus, hoc est, illius summæ Trinitatis, in nobis cognoscimus. Nam sicut ille est, & sapiens est, & bonus est: sic & nos pro modulo nostro & sumus, & nos esse scimus, & id esse & nosse diligimus.

4. Vtere igitur teipso velut Dei templo, propter illud quod in te est simile Deo. Honor siquidem Deo summus est, illum venerari & imitari. Imitaris, si pius es. Templum enim sanctum est Deo, mens pia; & altare optimum, cor ejus. Veneraris, si misericors es, sicut ipse omnibus misericors est. Hostia siquidem acceptabilis est Deo, facere bonum omnibus pro Deo. Fac omnia sicut filius Dei, ut dignus sis eo, qui te dignatus est filium vocare. In omnibus vero quæ agis,

agis, Deum esse presentem cognosce. Cave ergo, ne in eo quod male delectat, vel visio tua vel cogitatio tua te moretur. nec dicas; neque facias quod non licet, etiam si libet; nec aliquo facto vel signo Deum offendas, qui ubique presentens cernit quicquid facis. Magna custodia tibi necessaria est, quoniam ante oculos iudicis vivis, cuncta cernentis. Cum illo tamen semper es securus, si talem te preparaveris, ut tecum adesse dignetur. Si tecum non est per gratiam, adest per vindictam. Sed vae tibi, si ita tecum est. Imo vae tibi, ita tecum non adest. Illi namque irascitur Deus, quem peccantem non flagellat. Nam quem flagellando non emendat, in futuro damnat.

CAPUT VII.

De custodia cordis, & studio orationis.

I. **C**ertum est, quoniam mors ubique minatur tibi: diabolus insidiatur, ut rapiat animam tuam, quando egredietur de corpore. Tu vero noli timere: quoniam Deus, qui in te habitat, (si tamen in te habitat) eripiet te & à morte, & à dæmone. Fidelis enim socius est, nec deserit sperantes in se, nisi ipse prior deseratur. Deseritur autem, cum cor per pravas & inutiles cogitationes vaga mente discurret. Idcirco omnifollicitudine & custodia illud custodire & tenere debes, ut in illo Deus requiescere possit. In omni namque creatura, quæ sub sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano corde sublimius, nihil nobilius, nihil Deo

Deo similius reperitur. Quapropter nihil aliud quærit à te, nisi cor tuum. Munda ergo illud per puram confessionem, & assiduam orationem; ut mundo corde Deum videre possis, per continuam Dei circumspersionem. In omni loco esto ei subiectus & intentus; & compone mores tuos, ut sis in te placatus. Dilige omnes homines, & omnibus te amabilem exhibe, ut sis pacificus, & Dei filius. Sic eris bonus monachus, sanctus, humilis, & rectus: & cum talis fueris, memento mei.

2. Væ mihi, qui ista dico, & ista non facio: & si aliquando facio, non diu perfevero. Ista habeo in memoria, & non seruo in vita. Habeo in sermonibus, & non in moribus. Legem in corde & in ore tota die rumino, & contraria legi ago. Lego de religione in ea, & plus diligo lectionem quam orationem. Veruntamen, nihil aliud me docet divina scriptura, nisi religionem amare, unitatem servare, charitatem habere. Ego autem miser & miserabilis, citius curro ad lectionem quam ad orationem; libentius volo legere, quam Missas auscultare. Expectat me aliquis volens de necessitate sua mihi loqui: ego vero librum aliquem accipio, quem ille vel ille vellet habere; lego in eo, & legendo amitto fructus charitatis, pietatis affectus, compunctionis fletus, Missarum utilitatem, celestium contemplationem. Nil tamen in hac vita dulcius sentitur, nihil avidius sumitur, nil ita mentem ab amore mundi separat, nil sic

animam contra tentationes roborat, nil hominem ita excitat & adjuvat ad omne opus bonum & ad omnem laborem, quam gratia contemplationis.

CAPVT VIII.

De incuria seu negligentia inter orandum detestatione.

1. **M**iserere mei Deus, quoniam ibi plus pecco, ubi peccata mea emendare debeo. In monasterio namque saepe dum oro, non attendo, quid dico. Oro quidem ore, sed mente foris vagante, orationis fructu privor. Corpore sum interior, sed corde exterius; & ideo perdo quod dico. Parum enim prodest, sola voce cantare, sine cordis intentione. Propterea magna perversitas, imo magna insania est, quando cum Domino majestatis loqui in oratione praesumimus, & insensati aurem avertimus, & ad nescio quas ineptias convertimus cor. Magna quoque insania, & graviter vindicanda, cum vilissimus pulvis loquentem ad se audire dedignatur creatorem universitatis. Ineffabilis vero est dignatio divinae bonitatis, quae quotidie conspicit nos infelices aures avertentes, obdurantes corda, & nihilominus clamat ad nos, dicens: Redite praevaticatores ad cor. Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus.

20. Loquitur mihi Deus in psalmo, & ego illi, nec tamen cum Psalmum dico, attendo cujus Psalmus sit. Idcirco magnam injuriam Deo facio, cum illum precor, ut meam

precem exaudiat; quam ego, qui fundo, non audio. Deprecor illum ut mihi intendat, ego vero, nec mihi nec illi intendo, sed quod deterius est, immunda & inutilia in corde versando, foetorem horribilem ejus aspectibus ingero.

CAPVT IX.

De instabilitate cordis humani.

I. **N**ihil est in me corde meo fugacius; quod quoties me deserit, & per pravas cogitationes diffluit, toties Deum offendit. Cor meum, cor vanum, vagum, & instabile: dum suo ducitur arbitrio, & divino caret consilio, in seipso non potest consistere, sed omni mobili mobilius per infinita distrahitur, & hac atque illac per innumera discurret. Et dum per diversa requiem quærit, non invenit, sed in labore miserum, à requie vacuum manet. Sibi non concordat, à se dissonat, à se resilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat nova, destruit vetera, destructa reædificat, eadem iterum atque iterum, alio & alio modo mutat & ordinat; quia vult & non vult, & nunquam in eodem statu permanet. Sicut enim molendinum velociter volvitur, & nihil respuit, sed quicquid imponitur molit, si autem nihil apponitur, seipsum consumit: sic cor meum semper est in motu, & nunquam requiescit: sed sive dormiam, sive vigilem, somniat & cogitat, quicquid ei occurrit. Et sicut molendinum arena, si imponatur, exterminat, pix inquinat, palea occupat: sic

cor

cor meum cogitatio amara turbat, immunda maculat, vana inquietat & fatigat. Ita cor meum dum futurum non curat gaudium, nec divinum quærit auxilium, ab amore cælestium elongatur, & in amore terrestrium occupatur.

2. Cumque elabatur ab illis, & involvitur in istis, vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat tristitia: sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis, quoniam unum Deum (qui ei sufficere poterat) dimisit. Per multa dispergitur, & huc illucque quærit ubi requiescere possit; & nihil invenit, quod ei sufficiat, donec ad ipsum redeat. A cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes & affectiones variatur; ut saltem varietate ipsarum rerum impleatur, quarum qualitate satiari non potest. Sic labitur cordis miseria, subtracta divina gratia. Cumque ad se revertitur, & discutit quod cogitavit, nil reperit, quia non opus fuit, sed importuna cogitatio, qua componit multa de nihilo; sic denique decipit imaginatio, quam dæmonum format illusio. Imperat mihi Deus, ut præbeam illi cor meum; & quia imperanti Deo non sum obediens & subditus, mihi sum rebellis & contrarius. Vnde mihi subjugari non potero, donec illi fuero subjectus; mihi que serviam nolens qui ei nolo servire volens. Idcirco plura machinatur cor meum uno momento, quam omnes homines perficere

possent uno anno. Cum Deo non sum unitus, & ideo in meipso sum divisus. Cum illo vero uniri non possum, nisi per charitatem; nec subjici, nisi per humilitatem; nec vere humilis esse, nisi per veritatem.

3. Expediit ergo, ut in veritate me discutiatur; & cognoscam, quam vilis, quam fragilis, & quam labilis sum. Deinde, cum omnes miseras meas cognovero, necesse est, ut illi inhaream, per quem sum, sine quo nihil sum, & nihil facere possum. Et quia à Deo peccando recessi, nisi per veram confessionem ad illum redire non possum. Fateri ergo oportet quod fatendum est: quia nunquam eo modo, aut ea intentione qua peccavi, peccata confessus sum; nec omnium recordatus sum, aut propter vetustatem, aut propter multitudinem: si autem confessus sum, non pure confessus sum propter turpitudinem: confessionem etiam meam divisi, ut diversis Sacerdotibus diversa manifestarem; & ita veniam carui, ad quam per partes pervenire putavi. Execranda namque fictio est, peccatum dividere, & superficietenus radere, non intrinsecus eradicare. Non enim utilis est confessio, nisi sit in oris veritate, & cordis puritate. Et ut tres sint, qui testimonium nobis dicant in cælo, Pater, Filius, & Spiritus sanctus: addamus testes sacerdotes cordi nostro, & ori, ut in ore duorum vel trium testimonium stet omne verbum.

4. Sed dicis: Sufficit mihi soli Deo confiteri, quia sacerdos sine eo à peccatis me

absol-

absolvere non potest. Ad quod non ego, sed beatus Iacobus responderet, dicens: Confitemini alterutrum peccata vestra. Conveniens namque valde est, ut nos, qui peccando Deo contumaces fuimus, poenitendo supplices sacerdotibus & ministris ejus simus; ut homo, qui ad gratiam conservandam mediatore non eguit, jam eam recuperare non nisi per mediatorem hominem possit. Gemat ergo & suspiret, & anxius pro peccato timeat & expavescat; sollicitus discurrat, auxilios & intercessores quærat: prosternat se humiliter homini, qui humiliter astare noluit creatori. Nam & hoc saluberrimum est, ut homo corde poeniteat, & ore delictum suum confiteatur: quatenus Deus, qui pius adest per gratiam, cor ad poenitentiam compungat, deinde adsit, ut confitenti peccatorum veniam tribuat. Quod si forte peccator vere poeniteat, sed intercurrente articulo necessitatis ad confessionem pervenire non possit, confidenter credere debemus, quod summus sacerdos complet in eo, quod mortalis non potuit. Et jam apud Deum factum constat, quod homo quidem vere voluit, sed non valuit adimplere; quia confessionem non contemptus exclusit, sed impedivit necessitas.

CAPVT X.

*De impatientia correctionis ; & accusatione
propriorum defectuum , ac vitiorum.*

1. **I**N capitulo, ubi peccata mea emendare debui, peccata peccatis addidi. Cum de illis accusatus fui, aut aliquo modo excusavi, aut ex toto negavi, aut quod deterius est, defendi, & impatienter respondi, cum nullum sit peccatum à quo non sim contaminatus, aut contaminari non possim. Iustum est ergo, ut omni occasione remota emendationem promittam, undecunque aut à quocunque accuser, quatenus sic liberari valeam à peccato perpetrato vel perpetrando.

2. Multitudinem iniquitatum mearum expavescens, aliorum transgressiones reprehendere timui; & ideo mortis auctor extiti, quia virus, quod clamando expellere potui, non expuli. Indignatus sum adversus alios, qui me de vitiis meis reprehendebant, & quos amare debui, odivi. Illa quæ mihi nocebant vel displicebant, desideravi ut non essent: sciebam tamen, quod in natura sui erant bona, & à bono factore facta; sed ideo mihi nocebant, quia malus eram & male illis utebar. Nihil enim mihi contrarium est, nisi ego ipse. Mecum est quicquid mihi nocere potest, & ego ipse mihi sarcina sum. Optavi etiam, ut Deus peccata mea nesciret, aut punire nollet, aut non posset; & ita volui Deum esse insipientem, injustum, & impotentem. Quod si esset, Deus non

non esset. Non est superbia super superbiam meam. Propterea longe à salute mea, verba delictorum meorum. Suspecta est siquidem Deo superbia, & odiosa nec fieri potest, ut cum eo in gratiam revertatur. Diversum utriusque hospitium; nec in eodem cohabitant animo, quibus non licuit cohabitare in cœlo. In cœlo nata est; sed velut immemor, qua via inde cecidit, illuc postea redire non potuit. Cum aër pluvia vel nimio frigore aut calore turbatus fuit, contra Deum inique murmuravi. Omnia namque quæ ad usum vitæ accepimus, ad usum culpæ convertimus. Quapropter justum est, ut qui in cunctis peccavimus, in cunctis feriamur. Sæpe ad sacrum mysterium vocem meam fregi, ut dulcius cantarem; & magis delectabar in vocis modulatione, quam in cordis compunctione: Deus vero, cui non absconditur quicquid illicitum perpetratur, non quærit vocis levitatem, sed cordis puritatem. Nam dum cantor mulcet populum vocibus, Deum irritat pravis moribus.

3. Licentiam loquendi vel aliquid facienda, sæpe nimia importunitate vel calliditate à prælatis meis extorsi: non attendens miser, quoniam ille se decipit, qui occulte vel aperte satagit, ut hoc ei pater spiritualis injungat, quod ipse desiderat. Acum vel cultellum, vel aliquid vile, multoties nimium desideravi, nec confessus sum, quia peccatum non æstimabam, propter rei vilitatem. Veruntamen non multum distat, quæcun-

que substantia vilis vel preciosa requiratur, dum æqualiter sit corruptus affectus. Non enim cultellus in vitium est, sed cultelli appetitus; neque aurum in vitium est, sed auri cupiditas. In labore non laboravi quantum debui, vel quantum potui. In silentio etiam fui otiosus, quod est maximum peccatum. In silentio namque nemo sic debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi; nec sic actuosus, ut contemplationem non requirat Dei. Parum enim proficit, qui alteri non prodest, cum potest. De vitiis meis multoties me jactavi, putans, esse insigne virtutis, ubi erat lapsus criminis. De virtutibus etiam vitia feci. Iustitia namque dum suum modum excedit, crudelitatis vitium gignit: & nimia pietas, dissolutionem disciplinae parturit: sic saepe vitium est, quod virtus putatur. Sic remissa segnitias, mansuetudo creditur; & pigritiae vitium, quietis virtutem imitatur. Finxi me esse, quod non eram: dixi me velle, quod nolebam; vel nolle, quod volebam. Aliud ore dicebam, & aliud corde volebam: & ita sub ovina pelle, vulpinam conscientiam conservabam. Vulpina plane conscientia est tepida conversatio, animalis cogitatio, ficta confessio, brevis & rara compunctio, obedientia sine devotione, oratio sine intentione, lectio sine ædificatione, sermo sine circumspeditione.

3. O quam dura mihi sunt ista, quæ loquor! quoniam meipsum loquendo ferio. Veruntamen, quia me peccatorem non nego, sed peccatum

catum meum cognosco : erit fortasse apud Deum pium iudicem ipsa cognitio culpæ, impetratio veniæ. Dicam ergo, dicam miseriam meam, si forte sua pietas moveat illum. Dicam peccatum meum ; quoniam notitia peccati, initium est salutis. Magnam porto coronam, & vestem rotundam : regulam seruo jejuniorum, statutis psallo horis ; sed cor meum longe est à Deo meo. Exteriorem superficiem intuens, salva mihi omnia arbitror, non sentiens vermem interiorem, qui interiora corrodit. Vnde Oseas : Comederunt alieni robur meum, & ignoravi ; & ideo pergens totus in ea, quæ foris sunt, & ignarus interiorum meorum, sicut aqua effusus sum, & ad nihilum redactus sum, præteritorum obliviscens, præsentium negligens, futura non providens. Ingratus sum ad beneficia, pronus ad mala, & tardus ad bona.

4. Si me non inspicio, nescio me ipsum : Si autem me inspicio, tolerare non possum. Tanta invenio in me, quæ digna sunt reprehensione & confusione ; & quanto me subtilius sapius discutio, tanto plures abominations in angulis cordis mei invenio. Ex quo namque peccare coepi, nunquam unum diem sine peccato transire potui ; nec adhuc peccare cesso : sed de die in diem peccata peccatis addo, & ea, quæ præ oculis habeo, inspicio, nec gemo : erubescenda video, nec erubesco : dolenda intueor, nec doleo : quod est mortis signum, & damnationis indicium. Membrum enim quod dolorem non sentit, mortuum est ; & morbus insensibilis est

incurabilis. Levis sum & dissolutus, nec me corrogo, sed ad peccata quæ confessus sum, quotidie redeo: nec caveo foveam in quam miser ego cecidi, vel alios cadere feci, aut vidi. Cumque plorare & orare deberem pro malis quæ feci, & bonis quæ neglexi, prohi dolor! versus est mihi in contrarium. Nam tepui & frigui & fervore orationis, & jam sine sensu frigidus remansi: & ideo flere me ipsum non possum, quoniam gratia lachrymarum recessit à me.

CAPVT XI.

De individuo comitatu conscientia nos ubique remordentis.

I. **P**eccata mea celare non possum, quoniam quocumque vado, conscientia mea mecum est, secum portans quicquid in ea posui, sive bonum, sive malum. Servat vivo, restituet defuncto depositum, quod servandum accepit. Si male facio, adest illa; si autem, benefacere videor, & inde extollor, adest illa. Adest vivo, sequitur mortuum: ubique mihi gloria vel confusio est inseparabilis, pro qualitate depositi. Sic sic in domo propria & à propria familia habeo accusatores, testes, iudices, & tortores. Accusat me conscientia, testis est memoria, ratio iudex, voluptas carcer, timor tortor, oblectamentum tormentum. Quotquot enim fuerunt oblectamenta mala, tot erunt tormenta dira in pœna. Nam inde punimur, unde delectamur.

CAPVT

CAPVT XII.

De tribus inimicis hominis, Carne, mundo & diabolo.

I. **A**Djuva me Domine Deus meus, quoniam inimici mei animam meam circumdederunt: corpus scilicet, mundus & diabolus. A corpore fugere non possum; nec ipsum à me fugare. Circumferre illud necesse est, quoniam alligatum est mihi: perimere non licet, sustentare cogor; & cum illud impinguo, hostem meum adversum me nutrio. Si enim satis comedero, & id robustum fuerit, sanitas & fortitudo ejus mihi adversantur. Mundus vero circumcingit & obsidet me undique: & per quinque portas, videlicet per quinque corporis sensus, scilicet visum, auditum, gustum, odoratum, & tactum sagittis suis me vulnerat, & mors intrat per fenestras meas in animam meam. Respicit oculus, & mentis sensum avertit. Audit auris, & intentionem cordis inflectit. Odoratus cogitationem impedit. Os loquitur, & fallit. Per tactum ardor libidinis, pro aliqua parva occasione excitatur, & nisi illico respuatur, subito totum corpus occupat, urit & incendit. Primo carnem cogitatione modicum ritillat: deinde, delectatione turpi mentem maculat; & ad extremum per consensum pravitatis, sibi mentem subjugar. Porro diabolus, quem videre non possum, & ideo minus ab eo mihi cavere, tetendit arcum suum; & in eo paravit sagittas suas, ut vulneret me repente. Narravit ut absconderet laqueos suos, & dixit:

& dixit : Quis videbit eos ? Laqueum posuit in auro & argento, & in omnibus quibus abutimur, cum illis male delectamur, & illaqueamur. Nec solum laqueum posuit, sed & viscum. Viscus est amor possessionis, affectus cognationis, cupiditas honoris, & carnis voluptas ; quibus anima inviscatur, & irretitur, ne pennis contemplationis per plateas supernæ Sion volare possit. Sagittæ diaboli sunt, ira, invidia, luxuria, & cætera, quibus anima vulneratur. Et quis est ille, qui jacula ejus ignea extinguere possit ?

Proh dolor ! his telis superatur sæpe fidelis.

Heu mihi, quot video bella parata mihi.

Undique tela volant, undique tentamenta, undique pericula. Quocunque me vertam, nulla securitas est. Et quæ mulcent, & quæ tristant vel molestant, omnia timeo : esuries & refectio, somnus & vigiliæ, labor & quies, pugnant contra me. Non minus suspectus est mihi jocus, quam ira : multos siquidem jocando scandalizavi. Nec minus prospera vereor, quam adversa. Prospera namque suavitate sua incautum me faciunt, & decipiunt : adversa vero, quia aliquid amaritudinis habent, velut potiones amaræ me suspectum & timidum faciunt. Magis timeo malum quod facio in abscondito, quam quod in aperto. Malum namque quod nemo videt, nullus reprehendit : & ubi non timeretur reprehensor, & securius accedit tentator, & facilius perpetratur iniquitas. Nimirum utrobique bellum, utrobique periculum, utrobique timendum : & sicut in hostili regione

gione versantibus, hac illacque circumspiciendum est, & ad omnem strepitum circumagenda est cervix. Caro suggerit mihi mollia, mundus vana, diabolus amara. Quia quoties carnalis cogitatio mentem impertune pulsat, de cibo & potu, de somno, cæterisque similibus ad carnis curam pertinentibus, caro mihi loquitur. Cum de ambitione sæculi, de jactantia, de arrogantia, cogitatio vana in corde versatur, de mundo est. Quando autem ad iram, & iracundiam, & amaritudinem animi provocor, diabolica suggestio est; cui non aliter quam ipsi diabolo resistendum est: nec aliter ab eo cavendum, quam ab ipsa damnatione. Dæmonum officium est, suggestiones malas ingerere: nostrum est, illis non consentire. Nam quoties resistimus, diabolum superamus. Angelos laudamus, Deum honorificamus. Ipse enim nos hortatur, ut pugnemus: adjuvat, ut vincamus. Certantes in bello spectat, deficientes sublevat, vincentes coronat.

CAPVT XIII.

De impugnatione trium dictorum inimicorum.

I. **C**ARO mea de luto est, & ideo lutofas & voluptuosas cogitationes ab illa habeo: vanas & curiosas à mundo, à diabolo malas & malitiosas. Isti tres inimici me impugnant & persequuntur, nunc quidem aperte, nunc vero occulte; semper autem malitiose. Diabolus namque plus confidit in adjutorio

jutorio carnis; quoniam magis nocet domesticus hostis. Illa vero ad subversionem meam cum illo fœdus iniit; utpote de peccato nata, & in peccato nutrita; vitiis corrupta ab ipsa origine, sed multo amplius vitiata prava consuetudine. Hinc est, quod tam acriter concupiscit adversus spiritum: quod assidue murmurat, & impatiens est disciplinae, quod illicita suggerit, nec rationi obtemperat, nec inhibetur ullo timore. Huic accedit, hanc adjuvat, hac utitur tortuosus ille serpens, hostis humani generis: cui nullum aliud est desiderium, nullum negotium, nullum studium, nisi perdere animas nostras.

2. Hic est, qui jugiter malum machinatur, argute loquitur, artificiose suggerit, calide decipit. Illicitos motus insufflat, & venenatas cogitationes inflammat; movet bella, nutrit odia, incitat gulam, movet libidinem, desideria carnis instigat, & peccati occasiones parat, & mille nocendi artibus corda hominum pulsare non cessat. Hinc est, quod baculo nostro nos cædit, & manus nostras proprio cingulo ligat; ut caro, quæ data est nobis in adjutorium, fiat nobis in ruinam & scandalum. Gravis lucta & grave periculum est, adversus domesticum hostem pugnare, maxime cum nos advenæ simus, & ille civis. Ille suam inhabitat regionem, nos exules sumus, & peregrini. Magnum quoque discrimen est adversus diabolicæ fraudis astutiam, tam crebros, imo continuos sustinere conflictus: quem

quem astutum fecit tam natura subtilis, quam
longa exercitatio malitiæ hujus.

CAPVT XIV.

*De desiderio patriæ celestis; & summa
ejusdem felicitate.*

I. **E**Ripe me de inimicis meis, Deus meus,
& ab his qui oderunt me: quoniam
confortati sunt super me. Ego vero, qui us-
que ad hunc diem contra me vixi, jamjam
per tuam gratiam mihi vivere incipiam. Sic
enim in hoc mundo vivere debemus, ut cum
corpus cœperit à vermibus devorari in sepul-
chro, anima lætetur cum Sanctis in cœlo. Il-
luc spiritus dirigendus est, quo est iturus. Il-
luc festinare debemus, ubi semper vivamus,
& ubi mori amplius non timeamus. Si sic
amamus istam labilem & caducam vitam,
ubi cum tanto labore vivimus, ubi comedendo,
bibendo, dormiendo, vix carnis necessi-
tatibus satisfacimus: multo magis amare de-
bemus vitam æternam, ubi nullum laborem
sustinebimus, ubi summa semper jucunditas,
summa fœlicitas, fœlix libertas, & fœlix
beatitudo; ubi similes erunt homines Ange-
lis Dei, & fulgebunt justi sicut Sol in regno
Patris eorum. Qualis putas tunc erit splen-
dor animarum, quando Solis splendorem
habebit lux corporum? Nulla erit ibi tristi-
tia, nulla angustia, nullus dolor, nullus ti-
mor, nullus ibi labor, nulla mors: sed perpe-
tua sanitas semper ibi perseverat.

2. Non suggerit ibi malitia, nec carnis
miseria,

miseria, nulla est ibi ægritudo, nulla omnino necessitas: non est ibi fames, non sitis, non frigus, non æstus, non lassitudo jejunii; nec ulla tentatio inimici, nec peccandi voluntas, nec delinquendi facultas: sed totum lætitia, totum exultatio possidet: homines quoque Angelis sociati, sine ulla carnis infirmitate in perpetuum manebunt. Ibi erit jucunditas infinita, beatitudo sempiterna; in qua, qui semel suscipitur, semper tenetur. Ibi est requies à laboribus, pax ab hostibus; amœnitas de novitate, securitas de æternitate, suavitas atque dulcedo de Dei visione. Et quis non illic habitare vehementer desideret, & propter pacem, & propter amœnitatem, & propter æternitatem, & propter Dei visionem? Nullus est ibi peregrinus, sed quicumque illuc venire merebuntur, securi in propria patria manebunt semper læti, & semper satiati de visione Dei. Et quanto plus aliquis hic Deo obediens fuerit, tanto ampliorem ab eo mercedem ibi recipiet: quantoque amplius Deum amabit, tanto propius videbit, quem cernere cupit.

CAPUT XV.

De brevi vita hominis.

I. **D**ies hominis sicut umbra super terram, & nulla est mora, & tunc proprie nihil est, cum stare videtur. Cur ergo thesaurizat in terra homo, cum sine dilatione transeat, & illud quod colligitur, & ipse qui colligit? Et tu homo, quem fructum expectas

expectas in mundo; cuius fructus ruina est, cuius finis mors est? Vtinam sciperes & intelligeres, ac novissima prudenter provideres! Scio quendam, qui per annos plurimos tecum familiariter vixit, ad mensam tuam sedit, cibum de manu tua sumpsit, in sinu tuo dormivit; cum voluit, tecum colloquium habuit. Hic jure hæreditario servus tuus est. Sed quia ab ineunte ætate delicate nutriti eum, & virgæ pepercisti, contumax effectus est. Levavit calcaneum suum super caput tuum, & te in servitutem redegit, & tui crudeliter dominatur. Sed fortasse dices: Quis est hic? Vetus homo tuus: qui conculcat spiritum tuum; qui pro nihilo habet terram desiderabilem: qui sola, quæ carnis sunt, sapit. Homo iste à nativitate cæcus est, & surdus & mutus; inveteratus dierum malorum: rebellis virtuti & veritati; inimicus crucis Christi. Deridet innocentem & simpliciter transeuntem. Ambulat in magnis & mirabilibus supra se: arrogantia ejus est plus quam fortitudo ejus; nullum reveretur: dicit in insipientia sua, Non est Deus. Tabescit bonis, & malis pascitur alienis: immundis cogitationibus pascitur, non fatigabitur in illis transgrediens usque ad finem: dispergit & dissipat propria sicut prodigus, cupit & rapit aliena sicut avarus: turpitudinem, & ignominiam congregat sibi; simulans & callidus provocat iram Dei.

2. Homo iste totus in peccatis natus est, & sic nutritus, amicus iniquitatis, filius mortis, vas iræ in contumeliam, aptus ad interitum,

tum. Qui cum talis sit, enarrat justitias Dei, & assumit testamentum ejus per os suum. Odit disciplinam, projicit Dominum suum post dorsum suum. Cum videt furem, currit cum eo, & cum adulteris portionem suam ponit. Adversus filium matris suæ ponit scandalum, super terram etiam thesaurizat iram in die iræ. Vult à te hæreditatem tuam tollere, & desuper terram auferre; & tu tantam injuriam non vindicas, sed dissimulas: nec ei verbum durum loqueris, nec vultum iratum ostendis, sed blandienti tibi arrides. Ludis cum illulore; nescis quia Ismael est, qui tecum ludit. Ludus iste non est pueritiæ, nec simplicitatis, vel innocentia; sed illusio est animæ, sed persecutio, sed mors. Iam te in foveam quam fecit, præcipitavit. Iam effaminatus es, jam jugo miserrimæ servitutis pressus, sub pedibus ejus misere & viliter conculcaris. O miser, miserabilis homo, quis te liberabit de vinculo improprii hujus? Exurgat Deus, & cadat armatus iste: cadat & conteratur inimicus homo, contemptor Dei, cultor sui; amator mundi, servus diaboli. Quid tibi videtur? Si recte sentis, mecum dices: Reus est mortis; crucifigatur. Noli ergo dissimulare, noli differre, noli parcere; sed festinanter, audacter, instanter crucifige hominem istum, sed cruce Christi, in qua est salus & vita; ad quem si ex corde clamaveris, crucifixus tuus audiet te, benigne respondens: Hodie mecum eris in Paradiso.

3. O Christi pietas, ô inopinata salus miseri! Tam gratuita est & prompta dilectio Dei,

Dei, tam stupenda dulcedo, tam inopinata dignatio, tam invicta mansuetudo; ut qui ad eum clamaverit, exaudiat illum, quoniam misericors est. O quanta est misericordia Dei, quam ineffabilis mutatio dexteræ Excelsi! Heri eras in tenebris, hodie in splendore lucis. Heri in ore leonis, hodie in manu mediatoris. Heri in porta inferni, hodie in deliciis paradisi. Sed quid profunt hæc litteræ admonitionis, nisi deleas de libro conscientiæ tuæ litteras mortis? Quid profunt hæc scripta, lecta & intellecta, nisi temetipsum legas, & intelligas? Da ergo operam internæ lectioni, ut legas, inspicias; & cognoscas teipsum. Legas, ut diligas Deum, ut pugnes & vincas mundum & omnem inimicum: quatenus labor convertatur in requiem, luctus in gaudium; & post tenebras hujus vitæ, videas ortum surgentis auroræ, videas etiam meridianum Solem justitiæ; in quo sponsum cum sponsa prospicies unum eundemque Dominum gloriæ, qui vivit & regnat per infinita sæcula.

Finis Meditationum S. Bernardi.